

Bryssel den 25 november 2022
(OR. en)

Interinstitutionellt ärende:
2022/0277(COD)

14440/1/22
REV 1 (da, el, it, nl, pt, ro, sk, sv)

AUDIO 108
CODEC 1806
DIGIT 220
MI 855
DISINFO 93
FREMP 243
COMPET 931
EDPS 4
DATAPROTECT 328
JAI 1515
SERVICES 28
POLGEN 151

NOT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet
Föreg. dok. nr:	12413/22
Ärende:	Förordningen om inrättande av den europeiska rättsakten om mediefrihet – Lägesrapport

1. Den 16 september 2022 lade kommissionen fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av en gemensam ram för medietjänster på den inre marknaden (europeisk mediefrihetsakt) och om ändring av direktiv 2010/13/EU¹. Förslaget åtföljdes av en rekommendation från kommissionen om interna skyddsåtgärder för redaktionellt oberoende och insyn i ägandet inom mediesektorn samt en konsekvensbedömning.

¹ Dok. 12413/22 – COM(2022) 457 final.

2. Den 21 september 2022 lades förslaget om en europeisk rättsakt om mediefrihet fram för Ständiga representanternas kommitté (Coreper).
3. Arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor behandlade lagförslaget (särskilt artiklarna 1–24) vid ett antal möten mellan september och november 2022².
4. Under tiden har rådet inlett det obligatoriska samrådet med Europeiska ekonomiska och sociala kommittén³ och det frivilliga samrådet med Regionkommittén⁴.
5. Europaparlamentet tillkännagav förslaget vid plenarsammanträdet den 17 oktober 2022. Förfarandet för att utse det ansvariga utskottet, de utskott som ska höras och föredraganden har ännu inte slutförts.
6. Coreper uppmanas att översända bifogade lägesrapport om rättsakten om mediefrihet, som utarbetats av ordförandeskapet, till rådet i syfte att informera ministrarna om det arbete som utförts och de framsteg som hittills gjorts med detta förslag.

² Arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor behandlade konsekvensbedömningen vid sitt möte den 29 september 2022.

³ Artikel 114 i EUF-fördraget

⁴ Artikel 307 i EUF-fördraget och artikel 19.7 h i rådets arbetsordning

DEN EUROPEISKA RÄTTSAKTEN OM MEDIEFRIHET**LÄGESRAPPORT FRÅN ORDFÖRANDESKAPET****I. INLEDNING****1. Bakgrund**

Den 3 december 2020 lade kommissionen fram den europeiska handlingsplanen för demokrati (*planen*) som syftar till att stärka medborgarnas egenmakt och bygga mer motståndskraftiga demokratier i hela EU. De pelare som ingår i planen är bland annat inriktade på att stärka mediernas frihet och mångfald samt motverka desinformation.

I sitt tal om tillståndet i unionen den 15 september 2021 betonade Europeiska kommissionens ordförande Ursula von der Leyen att Europa behöver en lag som skyddar mediernas oberoende och meddelade att kommissionen kommer att lägga fram ett lagstiftningsförslag under 2022 i form av en rättsakt om mediefrihet.

Ett offentligt samråd pågick mellan den 10 januari 2022 och den 21 mars 2022. Samrådets syfte var att samla in synpunkter på de viktigaste frågorna som påverkar den inre mediemarknadens funktion. Det omfattade styrningsalternativ och tre huvudområden som rör mediemarknaderna:

- Mediernas oberoende och mångfald (t.ex. granskning av transaktioner på mediemarknaden, insyn i medieägandet och publikmätning).
- Förutsättningar för att de ska fungera väl (t.ex. allmänhetens exponering för en mångfald av åsikter, medieinnovation på EU-marknaden, regleringssamarbete).
- Rättvis fördelning av statliga medel (t.ex. public service-mediernas oberoende, öppenhet och rättvis fördelning av statlig reklam).

Den 16 september 2022 lade kommissionen fram ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av en gemensam ram för medietjänster på den inre marknaden (europeisk mediefrihetsakt) och om ändring av direktiv 2010/13/EU⁵. Samma dag antog kommissionen en kompletterande rekommendation om interna skyddsåtgärder för redaktionellt oberoende och insyn i ägandet inom mediesektorn.

2. Kommissionens förslag och konsekvensbedömning

Mediefrihetsaktens mål är att förbättra den inre mediemarknadens funktion. Förslaget har fyra specifika mål:

- Främja gränsöverskridande verksamhet och investeringar i medietjänster
- Öka tillsynssamarbetet och tillsynskonvergensen
- Underlätta tillhandahållandet av kvalitetsmedietjänster
- Säkerställa en transparent och rättvis fördelning av ekonomiska resurser

I konsekvensbedömningsrapporten om rättsakten om mediefrihet förklarades valet av rättslig grund och förslagets förenlighet med subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna.

Kommissionens rekommendation om interna skyddsåtgärder för redaktionellt oberoende och insyn i ägandet i mediasektorn innehåller en förteckning över frivillig god praxis för medieföretag i syfte att främja redaktionellt oberoende samt rekommendationer till medieföretag och medlemsstater i syfte att öka insynen i medieägandet. Rekommendationen fokuserar på att bidra till att minska riskerna för otillbörliga försök att påverka enskilda redaktionella beslut och förbättra tillgången till information om medieäggande.

⁵ Dok. 12413/22 – COM(2022) 457 final.

3. Andra institutioner/organ

När det gäller läget i Europaparlamentet tillkännagavs förslaget till förordning om mediefrihet vid Europaparlamentets plenarsammanträde den 17 oktober 2022. Utskottet för kultur och utbildning (CULT) ska vara ansvarigt utskott och utskottet för den inre marknaden och konsumentskydd (IMCO) och utskottet för medborgerliga fri- och rättigheter samt rättsliga och inrikes frågor (LIBE) kommer att höras. Utnämningsprocessen kommer att slutföras i sinom tid. En föredragande för ärendet har ännu inte utsetts.

I enlighet med artikel 114 i EUF-fördraget ska Europeiska ekonomiska och sociala kommittén (EESK) höras, och därför har samrådsprocessen inletts.

Samrådet med Regionkommittén (ReK) är frivilligt, men kommissionen föreslog i sitt förslag att kommittén skulle höras. Den 16 november 2022 beslutade Coreper att rådfråga ReK på grundval av artikel 307 i EUF-fördraget och artikel 19.7 h i rådets arbetsordning.

Varken EESK eller ReK har ännu yttrat sig om förslaget.

II. ARBETET I RÅDETS FÖRBEREDANDE ORGAN

Under det tjeckiska ordförandeskapet presenterades förslaget till rättsakt om mediefrihet för första gången i Coreper den 21 september 2022.

Arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor behandlade därefter kommissionens förslag vid ett antal möten under perioden september–november 2022.

Den 29 september 2022 lade kommissionen fram förslaget tillsammans med konsekvensbedömningen och kommissionens rekommendation om interna skyddsåtgärder för redaktionellt oberoende och insyn i ägandet inom mediesektorn för arbetsgruppen för audiovisuella medier och medier. Delegationerna framförde därefter sina allmänna synpunkter på förslaget. Ett stort antal medlemsstater uttryckte sitt stöd för de allmänna målen i akten och förklarade att det behövs ytterligare granskning av specifika artiklar.

Vid mötena den 13 och 25 oktober samt den 8 och 16 november 2022 behandlade arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor i detalj alla materiella bestämmelser i mediefrihetsakten (artiklarna 1–24).

Ett antal delegationer har vidhållit allmänna och särskilda granskningsreservationer mot förslaget.

III. DELEGATIONERNAS HUVUDSAKLIGA SYNPUNKTER

Delegationernas viktigaste reaktioner på förslaget kan grupperas kring följande huvudfrågor:

1. Rättslig grund

Kommissionens förslag till rättslig grund för förslaget är artikel 114 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget), enligt vilken åtgärder får antas för tillnärmning av sådana bestämmelser i lagar och andra författningar i medlemsstaterna som syftar till att upprätta den inre marknaden och få den att fungera. Syftet med förslaget är att komma till rätta med fragmenteringen när det gäller de nationella regelverken för frågor som rör mediernas frihet och mångfald samt redaktionella oberoende som påverkar den inre marknadens funktion.

Även om frågan om den rättsliga grunden ännu inte har behandlats särskilt av arbetsgruppen för audiovisuella frågor och mediefrågor har flera medlemsstater uttryckt intresse för att förstå användningen av artikel 114 i EUF-fördraget som rättslig grund för förslaget, särskilt kopplingen mellan förslaget och den inre marknaden, samt unionens befogenhet att lagstifta i alla frågor som omfattas av rättsakten om mediefrihet. Rådets juridiska avdelning ombads att yttra sig i dessa frågor. Rådets juridiska avdelning undersöker för närvarande den föreslagna rättsliga grunden för rättsakten om mediefrihet.

2. Tillämpningsområde och definitioner

a) Förhållande till andra rättsliga instrument

Flera medlemsstater ställde frågor om det exakta förhållandet mellan de relevanta bestämmelserna i direktivet om audiovisuella medietjänster (direktiv 2010/13) och rättsakten om mediefrihet, särskilt i samband med mediefrihetsaktens artikel 1.2, där direktivet om audiovisuella medietjänster inte nämns i förteckningen över rättsakter som inte påverkas av rättsakten om mediefrihet.

Mediefrihetsakten påverkar direktivet om audiovisuella medietjänster, särskilt genom ändringen av dess artikel 30b om inrättande, sammansättning och uppgifter för den europeiska gruppen av regleringsmyndigheter för audiovisuella medietjänster (Erga). Rådets juridiska avdelning förklarade att förutom ändringen av artikel 30b i direktivet om audiovisuella medietjänster har rättsakten om mediefrihet också en inverkan på andra bestämmelser i direktivet om audiovisuella medietjänster när det gäller ansvarsområdena för de nationella tillsynsmyndigheter eller tillsynsorgan som avses i artikel 30 i direktivet om audiovisuella medietjänster (se särskilt artiklarna 7.1, 7.2, 13.1, 13.4 och 14.1 i rättsakten om mediefrihet).

b) Miniminivå på harmonisering

I rättsakten om mediefrihet tillämpas en strategi för minimiharmonisering när det gäller vissa aspekter av den inre marknaden för medietjänster. Det står medlemsstaterna fritt att anta mer detaljerade regler på vissa områden i enlighet med artikel 1.3 i rättsakten om mediefrihet. I detta avseende skulle vissa medlemsstater föredra att inte begränsa denna möjlighet till de områden som anges i artikel 1.3, men skulle vilja att medlemsstaterna ska kunna anta mer detaljerade regler på andra politikområden som behandlas av mediefrihetsakten, t.ex. statlig reklam. Vissa medlemsstater föreslog också att man skulle lägga till ”strängare” till ”mer detaljerade regler”, eftersom de anser att detaljerade regler inte nödvändigtvis innebär strängare regler.

c) Redaktör, redaktionellt beslut, redaktionellt ansvar

Artikel 2 i rättsakten om mediefrihet innehåller definitioner av ”redaktör”, ”redaktionellt beslut” och ”redaktionellt ansvar”. Dessa tre definitioner är sammankopplade.

Flera medlemsstater bad om klargöranden om vem som omfattas av definitionen av ”redaktör” och om det endast gäller chefredaktörer eller även andra redaktörer. I förslaget hänvisar definitionen av ”redaktionellt ansvar” till utövande av faktisk kontroll av såväl valet av program eller presspublikation som av hur de ska struktureras vid tillhandahållandet av en medietjänst.

d) Grov brottslighet

I artikel 2.17 i mediefrihetsakten finns en förteckning över brott som ska omfattas av begreppet ”grov brottslighet” för förslagets syften. Den hänvisar till vissa av de brott som anges i artikel 2.2 i rådets rambeslut 2002/584/JHA om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna. Medan vissa medlemsstater hade frågor om urvalet av brott i definitionen och ansåg att det kunde utvidgas, har flera andra medlemsstater tagit upp frågan om subsidiaritet med tanke på samspelet med nationella straffrättsliga förfaranden.

3. Rättigheter för leverantörer av medietjänster

Enligt artikel 4.2 i rättsakten om mediefrihet ska medlemsstaterna respektera den faktiska redaktionella friheten för leverantörer av medietjänster. I akten föreskrivs också förbud mot att frihetsberöva, bestraffa, avlyssna, utsätta för övervakning eller husrannsakan/kroppsvsitation och beslag eller kontrollera ”leverantörer av medietjänster eller i förekommande fall deras familjemedlemmar, deras anställda eller anställdas familjemedlemmar eller deras företagslokaler och privata lokaler, med hänvisning till att de vägrar att lämna information om sina källor, såvida detta inte är berättigat på grund av tvingande hänsyn till allmänintresset”. Det införs också begränsningar av användningen av ”spionprogram i någon enhet eller maskin som används av leverantörer av medietjänster eller i förekommande fall deras familjemedlemmar, eller av deras anställda eller anställdas familjemedlemmar, såvida inte användningen i varje enskilt fall är berättigad” av olika skäl, vilka förtecknas uttömmande i artikel 4.

Vissa medlemsstater har ställt frågor om den potentiella konflikten mellan artikel 4.2 c i rättsakten om mediefrihet och deras respektive nationella straffrätt, vilket antyder att det behövs ytterligare intern granskning på nationell nivå.

Flera medlemsstater har betonat att det är nödvändigt att ytterligare klargöra tillämpningsområdet för ”anställda” och ”familjemedlemmar” i artikel 4.2 b och c och 4.3 i rättsakten om mediefrihet, eftersom inte alla dessa personer deltar i verksamhet som rör medieinnehåll.

4. Skyldigheter för leverantörer av medietjänster som tillhandahåller nyhets- och aktualitetsinnehåll

I artikel 6 i rättsakten om mediefrihet föreskrivs en skyldighet för leverantörer av medietjänster som tillhandahåller nyhets- och aktualitetsinnehåll att göra information om ägandet lätt och direkt åtkomligt för mottagarna av deras tjänster samt att vidta åtgärder som de anser vara lämpliga för att garantera enskilda redaktionella besluts oberoende. Flera medlemsstater nämnde det faktum att endast de leverantörer av medietjänster som tillhandahåller nyhets- och aktualitetsinnehåll omfattas särskilt av artikel 6 i mediefrihetsakten, och efterfrågade även ett klargörande av vilka enheter som ska betraktas som leverantörer av medietjänster som tillhandahåller nyhets- och aktualitetsinnehåll.

Vid behandlingen av artikel 6.3 i mediefrihetsakten övervägde medlemsstaterna för- och nackdelarna med ett undantag för mikroföretag i den mening som avses i artikel 3 i direktiv 2013/34/EU. Å ena sidan kan ett sådant undantag minska den administrativa bördan för mikroföretag, men å andra sidan skulle avsaknaden av ett undantag för mikroföretag öka transparensen när det gäller ägandet och graden av redaktionellt oberoende för alla leverantörer av medietjänster som tillhandahåller nyhets- och aktualitetsinnehåll.

5. Europeiska medienämnden

Genom artikel 8 i rättsakten om mediefrihet inrättas Europeiska medienämnden (*nämnden*), som ska ersätta den europeiska gruppen av regleringsmyndigheter för audiovisuella medietjänster (Erga), som inrättades genom direktivet om audiovisuella medietjänster. I enlighet med artikel 9 i rättsakten om mediefrihet ska nämnden ska vara helt oberoende i fullgörandet av sina uppgifter och i utövandet av sina befogenheter. Flera medlemsstater ställde frågor om nämndens oberoende, särskilt i förhållande till kommissionen, mot bakgrund av den föreslagna graden av kommissionens deltagande i vissa fall, bland annat när nämndens beslut/eller yttrande ska fattas ”i samförstånd med kommissionen”.

När det gäller artikel 12 i rättsakten om mediefrihet föreslog flera medlemsstater att det i texten uttryckligen bör anges att nämnden kan agera på eget initiativ.

6. Samordning av åtgärder avseende leverantörer av medietjänster som är etablerade utanför unionen

I artikel 16 i rättsakten om mediefrihet anges att nämnden ska samordna de nationella regleringsmyndigheternas eller regleringsorganens åtgärder i fall där spridning av eller tillgång till medietjänster tillhandahålls av leverantörer av medietjänster som är etablerade utanför unionen, om dessa medietjänster ”är till förfång för eller utgör en allvarlig risk för allmän säkerhet och försvar”.

I detta avseende diskuterade medlemsstaterna de praktiska detaljerna i de samordnade åtgärderna mellan de nationella tillsynsmyndigheterna och förhållandet mellan artikel 16 i rättsakten om mediefrihet och de mediasanktioner som rådet nyligen har infört enligt en annan rättslig grund. Vissa medlemsstater begärde ytterligare klargöranden om samordningsförfarandena och omfattningen av de åtgärder som kan vidtas. Begreppet ”risk för allmän säkerhet och försvar” gav också upphov till frågor och begäranden om förtydliganden från vissa medlemsstater.

7. Tilldelning av statlig annonsering

I artikel 24.2 anges att ”offentliga myndigheter, inbegripet nationella, federala eller regionala regeringar, tillsynsmyndigheter eller tillsynsorgan, samt statsägda företag eller andra statligt kontrollerade aktörer på nationell eller regional nivå, eller lokala myndigheter i territoriella enheter med mer än 1 miljon invånare” bland annat ska offentliggöra information om annonsmedel som tilldelats leverantörer av medietjänster. En diskussion hölls om den administrativa börda som detta tröskelvärde medför. Flera medlemsstater ansåg att tröskeln på 1 miljon invånare bör avskaffas helt eller sänkas för att öka öppenheten.
